

Om enrummsstraffets inflytelser inom svenska fångvården.

Utlåtande, afgifvet till fångvårdskongressen i Brüssel 1900.

Af *Sigfrid Wieselgren*.

L'expérience faite jusqu'à ce jour du regime de l'emprisonnement cellulaire, qu'il ait été appliqué soit comme mode unique d'exécution de toutes les peines privatives de la liberté ou de certaines de ces peines seulement, soit durant le cours entier ou pendant une certaine période des dites peines, a-t-elle donné des resultats qui permettent d'apprécier la valeur de ce regime et de chacun de ses divers modes d'application au point de vue notamment:

- a) de son influence sur l'état de la criminalité et de la recidive dans les pays où il est, intégralement ou partiellement, appliqué;
 - b) de ses conséquences sur la santé physique et mentale des détenus qui y sont soumis pendant un terme plus au moins long?
-

I den skrift »Om straff och straffanstalter«, genom hvilken dess författare, Sveriges dåvarande tronföljare, sedermera dess konung, Oscar I, utstakade vägen för svenska fångvårdens utveckling, upptog han till skärskådande då (1840) gängse straffmetoder och fängelsesystem samt visade hurusom företrädet bland dem alla borde tillerkännas det philadelphiska ensamhetsystemet. Han fann detta genom

dess djupgående inflytelser å den bestraffade likasom ock genom dess i allmänhet afskräckande och varnande beskaffenhet fullt uppfylla de villkor, samhället måste med ett straff förbinda; han styrkte medelst då tillgängliga erfarenheter att dess inverkan å den bestraffades inre menniska var fördelaktig och för hans helsotillstånd icke menlig samt att det i högre grad än något annat straffsystem borde motverka den frigifnes återfall. Då till dessa högst väsentliga skäl jemväl kunde fogas andra af ganska mycken vikt såsom dermed förenad lätthet att upprätthålla ordningen inom fängelset och att utan fara för samhällets trygghet kunna förminska både fängbevakning och strafftider, tillstyrkte han på det bestämdaste att på detta philadelphiska ensamhetssystem grunda ombildningen af svenska fångvården.

Hans råd följdes. Men man gick icke så långt som han ansett sig böra tillstyrka. Maximitiden för straff i enrum bestämdes icke såsom han föreslagit till sex år utan allenast till två år. Sveriges straffsystem blef således blandadt; af de brottsliga, som ådömts frihetsstraff i två år eller derunder, aftjenades straffet i enrum, af de öfrige i gemensamhet, ehuru längre fram äfven för dessa, genom lagen af den 30 maj 1873, så ordnades, att de vid bestraffningens början hade att i enrum aftjena en sjettedel af den ådömda strafftiden, dock icke under sex eller öfver tolf månader.

I enlighet med lagen af den 29 juli 1892 blef emellertid från 1893 års början maximitiden för straff i enrum för alla utsträckt till fyra år, dervid dock bestämmelsen om reduktion af enrumsfånges strafftid med en fjerdedel, faktiskt begränsar sagda maximitid till blott tre år.

Icke destomindre har i följd af denna lag Sveriges fängelsesystem blifvit i det allra närmaste ett fullt genomfördt ensamhetssystem. Genom i lagen af den 20 Juni 1890 stadgad minskning af maximistraftiderna för vissa brott, särskildt för upprepad tjufnad, har nämligen åstadkommits, att det öfvervägande största antalet af sedan dess

dömde förbrytare ådömts strafftider, hvilka skolat helt af-
tjenas i enrum. I den mån förut på längre tid dömda
fångar afgått, har antalet i gemensamhetsfängelset förvarade
fångar så minskats, att de numera utgöra blott omkring
200 män och något öfver 40 qvinnor; och denna minsk-
ning torde ännu icke hafva uppnått sin yttersta gräns.

Vid besvarandet af den uppställda frågan har jag så-
lunda att i vidgad mån tillgå erfarenheter, hvilka svenska
fångvården under mer än ett halft sekel samlat.

Hvilka dessa erfarenheter varit, må ju kunna slutas
redan deraf, att den utsträckta tidsgränsen för enrumsstraff
föranledts af ett i vår riksdag år 1880 af dåvarande chefen
för rikets fångvård, generaldirektören Almquist, derom
väckt och af fångvårdsstyrelsen sedermera efter hans af-
gång, i utlåtande af den 24 April 1889 på det kraftigaste till-
styrkt förslag. Det är klart att förslaget hvarken skulle af
fackmän väckts eller förordats, derest icke ensamhets-
systemets gynnsamma inflytelser varit för dem otvifvel-
aktiga och genom iakttagelser under de gångna åren fullt
bestyrkta.

Om än de flesta gemensamhetsfängelseterna i Sverige
under 1870: talet blifvit försedde med nattceller, voro icke
ens de dermed fritagna från de djupgående olägenheter,
som visa sig vara med gemensamhetsystemet öfverallt för-
bundna. De voro alltjemt uppfostringsanstalter i det onda.
De hänsynslösaste och i sedligt afseende mest förvildade
bland fångarne öfvertogo alltid ledningen, den de visste
sköta med en slughet och en energi, som manade kamraterna
till underkastelse och åtminstone de mindre modige inom
bevakningspersonalen till en af omtanken om deras per-
sonliga säkerhet betingad respekt, som kunde förmå dem
att understundom hvarken se eller höra hvad de dock både
bort och kunnat såväl iakttaga som motsätta sig. Ställ-
ningen inom fångelset blef på detta sätt mer eller mindre
osäker; befälet visste icke huru långt det kunde våga lita
på sina underlydande och ibland dessa rådde inbördes

misstroende. Utöfver fångarnes qvarhållande och syssel-sättande kunde under sådana förhållanden fångelset knappast fullfölja sin uppgift. Fångelsepredikanterne kände sig arbeta i det närmaste förgäfvets, och äfven bland fångarne funnos vekare sinnen, som djupt ledo af sitt gemensamhetslif. Med nattcellerna aflägsnades väl utöfningen af det särskilda slag af skändlig osedlighet, som förr i de gemensamma sofsalarne hört till vanligheten, likasom ock möjligheten till obehindradt utförande af de kamratbestraffningar, som åtföljde vägran att åtlyda ledarnes beslut; men osedligheten afskaffades icke och de der bestraffningarne sökte sig blott nya vägar. För en oförvillad uppfattning var det klart, att ett fångelsesystem af detta slag icke kunde låta sig förlika med vare sig fångens menniskorätt eller samhällets skyldighet att vid sina förvillade söners eller döttrars bestraffande undvika allt som skulle kunna ytterligare förderfva dem.

»Var det nåd,« svarade mig en gång en gammal lifstidsfånge, hvars önskan om benådning jag icke kunde förordas; han hade ju ock, påminde jag, redan en gång fått nåd, då hans dödsstraff mildrades till straffarbete å lifstiden. »Det hade varit mig vida bättre,« fortsatte han, »om jag då hade sluppit den der »nåden«; ty ännu vid den tiden var jag, om än djupt sjunken, likväl en människa, nu är jag en djefvul — det är därför ni icke vill se mig lös. Men hur skulle jag kunnat blifva annat, då man alla dessa år haft mig instängd i ett helvete?«

Enda utvägen att verksamt minska gemensamhetsfångelsets fruktansvärda inflytelser torde vara att i möjlig mån nedbringa antalet af de fångar, som därför skulle komma att utsättas. Detta sker genom ensamhetssystemets utsträckta tillämpning. Ju flere fångar man låter i cell af tjena straffet, desto färre återstå för gemensamhetsfångelset; och ju mera begränsadt gemensamhetsfångarnes antal är, desto mindre känna de sig betydta, desto lättare går det ock att försvaga de ledande viljornas inflytande genom att

vare sig separera dem eller genom bättre urval ordna deras omgifning; i samma mån stiga ock utsigterna för de öfrigas påverkande till det bättre, om än vanligen inträffar att ledare-platserna hastigt nog intagas af nya viljor, hvilka genom de äldres aflägsnande känna sig få luft. Men i hvad fall som helst måste ju en personal af gemensamhetsfångar känna sig ega en helt annan ställning inom fängelset om den reduceras med, såsom här hos oss under senare åren skett, ända till 75 % af sin gamla styrka än om den fortfarande behåller sitt höga nummertal. I detta fall vet den sig vara en magt, med hvilken man måste räkna; i andra fallet har den förlorat sin magt.

Hvad än man må hafva att säga om ensamhetsfängelssets förmåga att fylla sin uppgift — ett är dock visst: uppfostringsanstalter i det onda äro de icke. Redan häruti representera de ett utomordentligt framsteg i penitentiärt afseende. Den värst förvildade, den djupast sjunkne kommer icke i tillfälle att inom ensamhetsfängelset spela sin gamla roll af hjelte, herrskare och undervisare; han har ingen att påverka, ingen för hvilken han skryta och skrälla, ingen, hvilken han vare sig genom löften eller hotelser kan göra till sin bundsförvandt och som lyder och tjänar honom. Ensam sitter han i sin cell; de, som besöka honom, låta honom icke känna sig såsom något annat än hvad han är. Och detta finner han ej blott ledsamt, han finner det fruktansvärdt: ty det ställer honom öga mot öga med sanningen. Men det är just den magten, han hatar värst af allt och den han stadigt söker undfly.

Också verkade underrättelserna om bestämmelserna i 1892 års lag nästan förstelnande på de till straffarbete öfver två år dömda recidivister, som, sedan sagda lag trädt i kraft, återkommo till fängelserna. Vana vid att endast någon kortare tid hållas i cell för att sedan utgå i gemensamhetsfängelset, togo de sitt öde lätt och obesväradt; de der månaderna i cell skulle ju nu som förr kunna uthärdas, om de än voro tråkiga. Möter dem så meddelandet,

att äfven af deras strafftid de tre första åren skulle aftjenas i cell. Det var en förkrossande nyhet! Icke få förklarade öppet att derest de vetat det, skulle deras brott varit ogjordt. Och nog låg det sanning i den känsla, som i de orden bröt sig fram, om än de vexlar den drog å deras viljestyrka måhända icke alltid så lätt blifvit inlösta.

I detta deras vitnesbörd ligger emellertid svaret å första delen af den föreliggande frågan. Cellstraffet har utan tvifvel en afskräckande verkan, utöfvar ett straffhot af ganska allvarlig beskaffenhet — men dock, der det icke förenats med annan penitentiär tillsats utan tillämpas allenast såsom frihetsstraff, blott under den förutsättningen att strafftiden är tillräckligt lång. I annat fall förmår ju icke det penitentiära inslaget i straffmetoden, ensamhetstrycket, att på afsedt sätt göra sig gällande. En kort enrumstid är visserligen tråkig; men man har då och då tråkigt äfven såsom fri och det ena får uthärdas så väl som det andra. Räknar man sin strafftid i dagar, såsom hos oss tiotusental af bötesförvandlingsfångar, möter heller ingen svårighet att uppfatta enrumsstraffet såsom en hvilotid, en tid af recreation, af helsovård, derunder man knappt känner ens ledsnad öfver sin inspärning, enär man i sitt innersta erfar densamma såsom välgörande och nyttig för den mer eller mindre illa medfarna kroppen. Samma uppfattning kan utan svårighet uppbära cellfångens sinnesstämning sålänge mellan honom och hans frihet blott stå några veckor eller månader; och när han sedan slipper ut, genom inflytelserna af fängelsets förträffliga diet styrkt och förbättrad, kan han verkligen, utan att träda sin uppfattning af sanningen för nära, för sina närmaste, för sina kamrater, för hvem som helst förklara att det »straff» han undergått var blott att skratta åt. Hur det går med dessa hans åhörarens åsigt om enrumssystemets »straffhot», torde icke behöfva närmare kommenteras.

Men jag behöfver ju heller icke påpeka att det korta frihetsstraffet, aftjenadt i ett gemensamhetsfängelse, lider af

aldeles samma svaghet, ja, att dess brist på straffhot är till och med ännu större, der man icke vill låta detta hot förstärkas genom de hemska följder, samvaron med andra fångar inom fängelset kan för framtiden draga med sig. Men detta slags straffhot är samhället ovärdigt och bör ej ifrågakomma. Tvärtom länder det ju enrumsstraffet, äfven såsom kortvarigt, till förtjenst, att det, om det än i och för sig skulle bedömas — med eller utan skäl — såsom straff onyttigt, dock icke kan ådraga samhället någon skuld genom att mellan fånge och fånge under strafftiden hafva knutit förbindelser, hvars ödesdigra inflytelser ingen är i stånd att förutse.

I och med detsamma enrumsstraffet utsträcker öfver en tidslängd, som medger ett fullt utvecklande af hvad det i sig innebär, förvandlas emellertid den uppfattning deraf fången under motsatta förhållanden hyser. I det ögonblick han ej längre förmår undandraga sig ensamhetstrycket, känner han ock hvad som menas med cellsystemets straffhot. Och nu skrattar han icke deråt.

Linné, vår berömde naturforskare, benämde människan ett »animal sociale»; han hade fullt skäl dertill — hon är, såsom naturvarelse betraktad, ett »sällskapsdjur», hvilket lefver i flock. Eremitlifvet är icke ett naturlif, det är vanligen ett andelif, som söker döda naturen. Hvad skall då icke den känna, som utan minsta smak för något andelif, intvingas i ensamt för detta njutbara eremitförhållanden?

Svenska fångvårdens erfarenheter fulltyga, att det till inemot ett år och derutöfver utsträckta enrumsstraffet är ett mäktigt verkande straff, hvars förmåga af afskräckande inflytelse är, vid en ändamålsenlig tillämpning deraf, fullkomligt obestridlig, likasom det i följd af sin anordning, särskildt vid jemnförelse med gemensamhetssystemet, kraftigt motverkar återfall i brott.

Jag vill dock icke härmed hafva sagt att denna allmänna regel gör sig gällande i hvarje enskildt fall. Enrumssystemet är ingen förtrollningsmekanik, ingen mot fån-

gens fria vilja riktad suggestionsmetod; det är en på pedagogiska grunder anordnad straffverkställighet, hvilken, under det fången bestraffas med och genom förlust af sin frihet, söker påverka honom i syfte att förekomma nya missbruk af hans fria vilja, sedan han återfått friheten. Men tydligt är ju att dessa försök kunna misslyckas. Så förderfvad kan ju en personlighet vara att den trotsar hvarje möjlighet af påverkan till det goda. Ärftlig belastning, försummad eller rent af förvriden uppfostran från den tidigaste barn- domen, ohjelpiga familjeförhållanden med mera dylikt kunna ju utgöra oöfverstigliga hinder för äfven den mest handlingskraftiga barmhertighetskänsla, den mest välrustade uppfostringsmetod. Jemfördt med de uppfostrande inflytelser, äfven det bäst ordnade gemensamhetsfängelse må vara i stånd att utöfva, äro dock enrumsfängelsets dem betydligt öfverlägsna. I det förra öfverväldigas samhällets sträfvan- den i god riktning af vaxelundervisningen bland fångarne; i det senare finnes icke den sistnämnda, och samhällets arbete får derfor ostördt rikta sig mot hvar enskild inom fång- personalen. Det är klart att detta arbete bör ernå större resultat.

Framför mig ligger i detta ögonblick en moralstatistik, förd under åren 1888—1898 vid cellfängelset i Kalmar, ett af våra största provinsfängelser. Hvarje straffånge har der sina särskilda kolumner, innefattande föreskrifna upp- gifter; till dessa har den synnerligen intresserade fängelse- predikanten fogat biografiska notiser och redogjort för karaktäristiska drag hos ifrågavarande fångar. Hvad som särskildt faller i ögonen är den ofta återkommande anteck- ningen: »fadern drinkare»; bland de femtio, som först förtecknats, hafva elfva varit söner af drinkare och tjugufem utgått ur torftiga, utblottade eller rent af dåliga hem, som ej förmått gifva dem någon uppfostrande vård, någon stöd- jande ledning. Trettioen af de 50 hafva ock under rus eller såsom sjelfva begifna på dryckenskap begått de brott, för hvilka de i fängelset undergå bestraffning. Under det

jag genomögnar biografierna för de hundratal, som här passera revy, nödgas jag i de flesta fall återupprepa samma iakttagelser; om än skiftande i vissa detaljer visa dessa taflor öfver hufvud taget i de flesta fall likartade drag. Det vanligaste bland dessa är en vårdslösad barndom, som följes af en utsväfvande och regellös ynglingaålder; så kommer af än en, än en annan anledning den situation, i hvilken det vinddrifna sjelfvet sammanstöter med samhällsviljan och, betvingad af denna, beröfvas bruket af sin frihet och öfverlemnas åt den penitentiära myndighet, som skall verkställa dess straff men samtidigt söka åstadkomma dess rättande. Jag erinrade nyss att detta än af ett skäl, än af ett annat icke alltid är möjligt; se här ett och annat bevis derå. Nr. 304, född af fattiga föräldrar, som båda dogo innan gossen fyllt tre år. Blef derefter å fattigauktion »såld» än till den ena, än till den andra af sockenboarne; fick röna föga kärlek men desto mera hjertlöshet och obarmhertighet. Svält, fick stryk, for illa på många sätt. Förledd af en kamrat att lemna sin tienst i hemsoken, dref han en tid, tiggande och stjälande, kring i bygderna, tills han i närheten af Kalmar greps för stöld. Ännu ej fyllt 15 år. Af-sändes härifrån till sin hemort.« — Vidare Nr. 264. dömd för hemfridsbrott: »Ogudaktigt och rått föräldrahem, försummad uppfostran, försummad skolgång. I hemorten fruktad såsom en samhällsvådlig person, farlig i synnerhet när hans lidelser uppeldats af bränvinet, till hvilket han har starkt begär. Utan alla religiösa erfarenheter och otillgänglig för alla andliga intryck. Karaktären rå och obändig. Förstörde här en del af cellböckerna. Gick härifrån efter sin korta strafftid lika sorglös som han kom.« — Nr. 232, dömd för femte resan stöld: »Uppfostrad i ett dåligt hem; fadern drinkare. Aldrig besökt någon skola. Tidigt begifven på dryckenskap, deraf slarvig och fallen för dagdrifveri. Synes uteslutande under inflytelse af rus hafva stulit, alltid till obetydligt värde. Hitkom förstörd till kropp och själ af dryckenskap, led af delirium. Ytterligt svag till

karaktären. Sköt skulden för sitt elände å hustru och barn. Synes vara oförbätterlig och alldeles oskicklig att lefva i frihet.* — Nr. 268, dömd för sjette resan stöld: »Benådad lifstidsfånge. Ett ovanligt godt hufvud, men till den högsta grad förhärdad. Fullständig gudsförnekare. Intagen af förbittring mot samhället. En afskräckande bild af gemensamhetsfängelsets resultat; likasom ett bevis på dess olämplighet, dess omöjlighet att förbättra. Reste under hot härifrån.* Och nr. 223, dömd för första resan stöld: »Amanda J., född och uppfostrad i ett fattigt och sedeslöst föräldrahem, till dess hon af barmhertiga qvinnor omhändertogs och utlegdes för att få en smula skolbildning och andlig vård. Efter några års förlopp återfordrad af modern, har hon sedermera genom dennas elakhet blifvit sedligt förvildad, så att hon hemfallit både åt otuktssynd och tjufveri. Här har hon betygat djup ånger. Huruvida den skall blifva fruktbar är mycket tvifvelaktigt, enär hon vid sitt utträde ur fängelset åter tagits om hand af sin moder.** — Jag frågar: är det tänkbart att under dessa eller likartade förhållanden enrumssystemet, om än på det mest samvetsgranna sätt tillämpadt, skall vara i stånd att under en jemförelsevis kort tid vrida rätt hvad som från början och under många år oafslåtligen snedvridits?

Under år 1890 finner jag å samma blad bredvid hvarandra antecknade tre personer, samtliga ådömda sitt straff för utöfvad misshandel. Om två af dem anmärkes att de äro ovanligt råa och djuriska, oemottagliga för alla högre intryck, begifna på dryckenskap och alltigenom förhärdade. Den tredje, född i oäkta säng, vanvårdad under sin uppväxt, hade vid 14 års ålder kommit till sjös och sedermera lefvat ett vildt lif i allsköns osedlighet och dryckenskap. Hans karaktär angifves dock vara öppen, tillgänglig och ärlig. Under strafftiden vaknade hans samvete; ångerfull, såg han sitt förflutna lif förfeladt och sökte nu under tårar att komma in på en annan väg. Predikantens anteckningar visa ock att han om honom hoppades det

bästa. — Men spørjer jag: huru skulle det artat sig med denne ångerfulle, om han med de två kamraterna insatts icke som nu i ett enrumsfängelse utan i ett gemensamhetsfängelse? Jag hemtar svaret från en tilldragelse, som egde rum vid en mönstring för många år sedan i ett af våra ännu då qvarvarande gemensamhetsfängelser. Jag stod, omgifven af fängelsebefälet, under rådslag om någon fängelsets angelägenhet, då en fånge framstörtade, kastade sig på knä för mig och bad med af tårar halfqväfd stämma att han skulle få mitt tillstånd att behålla och läsa en bok, den han nu framdrog ur tröjan och räckte mig. Det var en liten skrift med religiöst syfte och å första bladet försedd med en teckning af ett människohjerta, derinom dettas olika laster och syndfulla begär voro på ett rätt naivt sätt förtecknade. »Jag har lärt att känna mig sjelf af denna bok,« sade han, »jag behöfver att få läsa den, ty jag vill så innerligt gerna blifva en annan människa!« — Hvem hindrar dig? frågade jag. »Kamraterna taga den ifrån mig och hota mig så grulligt,« klagade han; »vågar du understå dig, säga de, att vilja blifva bättre än vi?«

I ett stort antal fall finner jag i förevarande moralstatistik antecknad hurusom under enrumsstraffets gång tydliga bevis på en genomgripande sinnesändring hos till och med ifrån början rätt nackstyfva och hårda personligheter yppat sig. I flera andra fall, der någon verklig sinnesändring icke förekommit, antecknas dock såsom en under celltiden vunnen frukt, att vederbörande kommit till tydlig besinning af det otillbörliga i sin framfärd och till fast föresats att icke vidare beträda brottets väg.

Man skulle emellertid med ett visst fog kunna anmärka att uppgifter från fängelser, i hvilka fångar med strafftid blott intill högst två år förvaras, icke kunna tillmätas representativ betydelse. Dit komma ju icke de svåraste brottslingarne. Men af största intresse borde ju vara att få veta huru enrumsstraffet just i fråga om dessa inverkat.

Erkännande befogenheten af en sådan anmärkning har jag från centralfängelset i Malmö begärt att få del af der vunna erfarenheter i några representativa fall. Jag tillåter mig här anföra nedanstående redogörelser:

x. Tjensteman. Af naturen rikt utrustad i alla afseenden, hade lätt för att lära och var intresserad för allt vetande, angenämt umgängessätt och stor arbetsförmåga. Tidigt kom han till — som man trodde — en väl aflönad anställning, ingick äktenskap och fick en talrik familj.

Ekonomiska trångmål kommo, karaktären visade sig svag, tillgrepp ur kassor och förfalskningar gjordes — till en början med tanke på återbetalning och sedan i försviflan.

Full af qual var tiden under förbudan på upptäckt. Den kom. Häpnad slog alla. Skulle den allmänt betrodde mannen vara en brottsling! Ransakningen, som varade länge, blef en tid af nya qual. Så föll domen och lydde på straffarbete i 5 år. Fångenskapen förflöt sedan i sin helhet å detta centralfängelse och började med en 3-årig cellperiod. Direktören, som kände honom från hans välmaktstid, förundrade sig öfver, att han tycktes taga saken så lätt. Förklaringen gaf han sjelf så, att nu var den långa oron och ovissheten borta, och han tagen undan i ensamheten och stillheten för 3 år. Han kände — har han sagt — »här får jag plats och tid att en gång fullt tänka öfver mitt lif.» Allvarliga tankar uteblefvo ej. Han böjde sig, kom till sig sjelf och blef ödmjuk och stilla som ett barn.

Allvarligt studerade han bibel och religiösa skrifter. Fast han med sin beläsenhet, bildning och begåfning hastigt kunnat »se igenom» böcker, hörde han till dem, som mest läste men minst ofta begärde ombyte af böcker. Karaktären kom så till mognad och stadga. Hel och fullständig blef ock hans andliga omskapelse. Många bekymmer för den talrika familjen skulle naturligtvis tynga honom,

men han lädre ock, hur Gud hörer bön. Vid celltidens slut yttrade han: »cellen har blifvit mig kär, ty här har jag ändå haft mina lyckligaste stunder hittills.» Bland gemensamhetsfångarne kände han det mycket svårt den första tiden och nästan grät af längtan efter cellen. De öfriga fångarne förnärmade honom visst icke, utan alla hyste stor respekt och aktning för den ödmjuke och allvarlige mannen. Flere annars förhårdade bofvar sade efter hans afgång, att han var »en mycket snäll man». Hvad som plågade honom var andan, den bittra och hatfulla andan, som är så vanlig bland gemensamhetsfångar.

Efter fängelsetidens slut har han fått anställning i närheten, så att jag kunnat följa hans senare lefnadsförhållanden. Hans lif har fortgått i samma allvarliga riktning, som det fick under celltiden.

Y. Sjöman. Föräldrarne, som båda egde teoretisk bildning — fadern var juris doktor — lefde i konkubinat, och barnen blefvo uppfostrade som tjänstegvinnans söner d. v. s. de skulle gömmas undan än i hemmet och än borta. Sonen Robert var en liflig och stojande gosse, som störde fadern ofta och blef därför tämligen hårdt behandlad. Det ena med det andra gjorde, att han rymde ifrån hemmet, vandrade omkring i landet som sotarepojke m. m. och förde ett oregelbundet lif. Man försökte sedermera med att sätta in honom på arbetskolonien Hall, men der rymde han allt emellanåt. Han har erkänt, att han en gång umgicks med tankar att mörda direktören. Utan något resultat kom han derifrån. Sedan dess har han rest öfver nära nog hela världen, varit sjöman, men ständigt rymt från fartyg, vistats i det inre af Australien, haft anställning på Samoa-öarne, rest hit och dit i Amerika, vistats i Vestindien och på olika sätt färdats genom fäderneslandet. En obetvinglig äfvertyrslustnad beherrskade honom.

För 2 resor stöld har han förut varit straffad här hemma och många mindre brott har han begått på sina

många äfventyr, men förundrar sig öfver, att så många planlagda grofva brott aldrig blifvit utförda. Hit kom han den 1. febr. 1896, dömd för rån och 3dje resan stöld. Vid rånets föröfvande sköt han med revolver på tvänne personer och sedan på sig sjelf. Han anser det som ett Guds under, att icke alle tre blefvo dödade. För egen del tänkte han dock fullborda sjelfmordet, sedan domen blifvit i högre domstols instans afkunnad.

Under den tid han på härvarande länsfängelse inväntade den, visade han sig käck och glad i sinnet — har han sagt — var mycket stolt, fast äfven stoltheten var konstlad. Synnerligen förargad blef han, då till honom lemnades böcker af religiöst innehåll. Dem kastade han i väggen. Så kom julen. Bland böcker, som då utdelades, var en helt liten skrift, som handlade om en fånges upprättelse. Aldrig stora nog tyckte han böckerna vara i allmänhet, men denna, den minsta af alla böcker, som lemnades honom, hade största betydelsen, ty den tände i hans sinne hoppet att en gång bli upprättad. Sjelfmordstankarne veko ej helt. Utslaget från högre domstols instansen kom och han flyttades till centralfängelset. Än var det något af det öfverspända lynnet kvar, men snart började det falla, han gret ofta i ensamheten, snart äfven vid besök och samtal — gret öfver sitt vilda lif och många synder — äfven sjelfmordstankarne.

Fast han var öfver 30 år, hade han aldrig varit så mycket stilla, att han hunnit bli konfirmerad. Nu begärde han att få konfirmationsundervisning för att kunna få begå H. H. Nattvard, ty han kände sig så väl behöfva all Guds nåd.

Som han egde stor fallenhet för läsning och god fattningsgåfva, tillagnade han sig lätt hvad som meddelades honom. Under denna tid med dess många och allvarliga samtal fördjupades de andliga intrycken. Grundligt sjelffördömande genomgick han sitt lif med dess många för-

vilelser men fann ofta anledning att acka Gud, som så underbart räddat och bevarat honom.

Celltiden är slut och han har öfvergått till gemensamhetsafdelningen. Ännu hafva verkningarne af ensamhetstiden i cell förblifvit. Han för ett stilla, arbetsamt och exemplariskt lif. Han hoppas med Guds hjälp, att denna långa strafftid, 10 år, skall vara slutet på hans villovägar och begynnelsen till en ny tid.

Fr. Jordbrukare. Fadern, ehuru egare af en mindre jordegendom, supig och rå till seder och tänkesätt; modern likadan. Sonens uppfostran därför ytterst vanvårdad. Han fick lära sig att dricka och slåss. Hemmets dåliga inflytelser förstärktes genom umgänget med byns och hela traktens lika illa uppfostrade, våldsamma ungdom. Han rustade sig med lifsfarliga vapen till alla »nöjen» och folksamlingar. Den som kunde dricka tapprast och utdela de farligaste slagen, var den »duktigaste karlen». Isynnerhet brukade han sön- och helgdagarne infinna sig i Kyrkbyn för att erhålla tillgång til rusdrycker och tillfälle till slagsmål.

Auktion hölls en dag i hans hembygd. Ett sådant tillfälle borde icke försummas, i synnerhet som en af hans vänner trodde, att en af hans bittraste fiender nog komme dit. Han och hans sällskap utrustade sig då med olika vapen: han sjelf med knif, en annan med en hammare, som för ändamålet blifvit slipad, en tredje med blydag. Därvid öfverenskommo de, att Fr. skulle börja gräl med »fienden» och att de andra sedan skulle öfverfalla denne. De måste nämligen gå försigtigt till väga, emedan motståndaren var känd för att vara en farlig slagskämpe. För att utmana denne, började Fr. att ofreda en svag, så godt som värnlös broder till »offret». Den äldre, starkare brodern skyndade då till för att bistå den öfverfallne; men då vände sig hela skaran mot den förstnämde. Han fick först ett slag med blydaggen, sedan med hammaren, hvilka slag

fullständigt bedöfvade honom. Fr. sprang då fram till mannen, som låg sanslös på marken, och skar honom ett djupt snitt i halsen, på samma sätt som vid djurslakt. Den öfverfallne dog af misshandeln.

Fr. dömdes för misshandel till 2 år 8 dagars straffarbete. Genom läkares utlåtande konstaterades, att de slag, den misshandlade redan erhållit, innan Fr. tilldelade honom knifhugget hade varit lifsfarliga.

Fr. har aftjänat sitt straff i enrum å härvarande centralfängelse. Såvidt i mänsklig förmåga står att bedöma har detta cellstraff blifvit af genomgripande betydelse för hans hela lif. Den obändige ynglingen har blifvit en stilla, foglig natur. Bibeln och religiös litteratur äro hans käraste läsning. Öppet omtalar han sitt brott men utan att — som ofta annars sker — känna stolthet däröfver utan uppriktig ånger. Han ansåg själf »att straffet i enrum var en Guds nåd mot honom för att han skulle få tillfälle att ångra och afbedja sina synder samt kunna bli en ny människa«. Närhelst man kom in till honom, var han glad och efter allt att döma hade denna glädje sin grund i den nya lifsåskådning han vunnit. »Fängelsetiden kommer jag att med tacksamhet minnas, emedan jag därunder lärde mig känna min Gud och Frälsare.« I skolan var han mycket uppmärksam, sitt arbete fullgjorde han villigt. Af fängelsets tjänstemän och bevakning fick han de bästa vitsord. Af allt att döma afgick han den 24 sistledne April från fängelset som en fullständigt förändrad människa.

C. Jordbrukare. Fadren en tämligen burgen hemmansegare. Flera syskon. Fadern och brodern, särskildt fadren, hemfallna åt dryckenskap: Fadern har ett grymt, otygladt sinne, som icke skyr nästan någonting. Uppfostran och föredömen i hemmet voro synnerligen dåliga. Att den unge sonen kunde »tåla« mycket brännvin och »reda« sig för starka slagskämpar, betraktades af fadren med glädje och stolthet. Kamraterna voro af samma be-

skaffenhet: att supa och slåss deras hjältedater. C. har vistats i hemmet ända tills han blef häktad. Han blef snart en starkare både dryckes- och slagskämpe än fadren och de flesta af kamraterna; var fruktad af alla för sin kroppsstyrka och grymhet. Till »staden» hade han ofta ärenden: för att sälja landtmannaprodukter. Dessa stadsresor beagnades såsom synnerligen lämpliga tillfällen att erhålla sprit och verkan däraf visade sig regelbundet däri, att C. misshandlade sin häst och körde som en vanvettig vägen fram. Den som mötte honom då, visste, att det var bäst att hålla sig undan: C. skydde då intet. Under en sådan stadsresa blef han ovän med en likasinnad person. De inmundigade starka drycker i stora mängder och började därunder gräl. Kommen ett stycke utanför staden, blef C. öfverfallen af den andre, drog fram sin käpp, som var försedd med blykula och tilldelade sin motståndare ett fruktansvärdt slag, som spräckte pannbenet. Då hade C. riktigt råkat i berserkalynne och svor på, att han skulle slå ihjäl hvar och en, som vågade sig fram till honom. Detta tilldrog sig den 18 september 1897. Den vilde sällen blef snart häktad och alla i hembygden kände det som en lättnad att för en tid vara befriade från den fruktade slagskämpen. Han dömdes den 22 november 1897 till 2 år, 6 månaders straffarbete för misshandel med lifsfarligt vapen.

Strafftiden uttjänar han å detta centralfängelse. Den slutar den $15/10$ 99 och har aftjänats i enrum. »Att han blef tagen ifrån de dåliga kamraterna och tillfällena till att supa, har gifvit honom tid att tänka öfver sitt lif, ångra hvad han brutit och bli en ny människa.» Vildn är förändrad, så långt en människa kan se. Ensamheten, stillheten som cellstraffet medför, hafva utöfvat stort, förbättrande inflytande på honom. När han egde sin frihet, utgjordes hans tal i hög grad af svordomar och hån mot religiösa ting, nu för han själf gärna samtalet in på religiösa ämnen och hans käraste bok är bibeln. I sina bref till föräldrar och anhörige talar han öppet om att han

i fängelsecellen kommit till besinning och förmanar dem att också lämna sig åt Gud. Man hör honom icke knota öfver olika ting i fängelset, annars ofta fångars sed. Alltid synes han glad och anger som skäl härtill: »Jag tackar Gud, som hejdat mig på min syndaväg och fört mig hit för att jag skulle få besinna mig och lära känna min Frälsare.» Därjämte uttalar han — som ganska många fångar föröfrigt, de där verkligen vilja söka bevara de goda inflytanden, de under fångenskapen vunnit — sin glädje öfver att få aftjäna hela straffet i enrum och slippa gemensamhetsfängelset.

Det må vara nog med dessa bevis att enrumsstraffet äfven på de svårare förbrytarne förmår utöfva samma inflytelse som på dem, hvilka ådömts mindre långa strafftider. Under redan antydd förutsättning öfverensstämma erfarenheterna från de olika fängelserna deri att enrumsstraffet i ett stort antal fall just verkar den besinning, den sjelfransakan och ånger, som man dermed afser att framkalla, och att det dermed på ett synnerligen kraftigt sätt motverkar återfall i brott.

Af stort intresse skulle varit, om man i hvart särskildt fall kunde hafva följt de ur fängelset utgåendes vidare öden för att derigenom vinna tillfälle att kontrollera i hvad mån der fattade föresatser allt framgent förverkligats. Men en dylik kontroll har utöfver enstaka tillfällen icke visat sig lämplig. Dets kan den verka ofördelaktigt med hänsyn till omgifningens uppfattning af den frigifne; dels vidhåller denne i allmänhet blott ogerna sina förbindelser med sådana »minnen«, som återföra hans tankar till fängelset, och man må ju ej undra öfver, om han skulle visa sig ömtålig för åtgöranden i ett syfte, som för honom lätt ställer sig såsom ett slags på misstro grundadt spioneri.

Luckan i hvarje särskildt fängelses moralstatistik fylles ock i icke ringa mån af fångvårdens allmänna statistik öfver återfallen.

För att kunna med hvarandra jemföra enrums- och gemensamhets-systemens verkningar i fråga om straffångars återfall i brott, måste vi hos oss gå tillbaka till de erfarenheter, hvilka i slutet af 1830: talet och i början af 1840: talet här förelågo; ännu då egde vi för dessa fångar ett oblandadt gemensamhetssystem. I fängvårdsstyrelsens år 1837 till Konungen afgifna berättelse om rikets fångvård uppgifves, att af de under hvart af åren 1835—1837 frigifna hade till fängelserna återkommit: 85 % år 1835, 97 % år 1836 och 68 % år 1837. Under åren 1840—1842 återkommo af de frigifna 62—79 %. Det var icke minst dessa siffror, som här framdrefvo öfvertygelsen om det nödvändiga i en förändring af fängelsesystem.

Sedan genom en k. förordning af den 4 maj 1855 bestämmelser gifvits, hvarigenom för vissa tjufnadsbrott stadgats straff i enrum, blef det för fångvårdsstyrelsen möjligt at i fråga om denna förbrytaregrupp beräkna återfallsprocenten af enrumsfångar. Af dem, som efter 1855 års k. förordning och intill 1859 års slut i cell aftjenat straff för första resan stöld, hade för aftjenande af straff för andra resan stöld vid utgången af år 1859 blott 9 % återkommit. Styrelsen betvivlade dock på goda grunder att denna gynnsamma siffra skulle allt fortfarande kunna uppvisas. Vid 1866 års slut hade ock återfallen inom denna grupp stigit till nära 15 %. Då enrumsstraffet för dem, som ådömts ansvar för andra resan stöld allt sedan dess blifvit om än icke uteslutande så dock med blott få undantag användt, kan det vara af intresse att se utfallet af en sammanställning mellan siffrorna äfven för senare år.

	Dömda män:		Således återfall: %	Dömda qvinnor:		Således återfall: %
	1sta resan	2dra resan		1sta resan	2dra resan	
1878	642	197	30,685	113	30	26,549
1882	761	198	26,019	133	39	29,323
1887	562	157	27,936	73	19	26,027
1892	591	158	26,734	104	24	23,077
1897	639	181	28,326	104	18	17,308

Tillser man huru återfallsprocenten ställer sig i förhållande till antalet nykomne, i enrum förvarade straffarbetsfångar, således utan att inskränka undersökningen till någon viss grupp af brott men med vidhållande af den strafftid af två år, som hos oss utgjort gränsen emellan enrums- och gemensamhetsfängelset, visar sig utfallet sålunda:

	Nykomna straffarbetsfångar, dömda till strafftid af 2 år eller derunder:		Af dessa förut till straffarbete hållna:		Således återfall:	
	män	qvinnor	män	qvinnor	män	qvinnor
1878	1118	186	268	43	23,061	23,118
1882	1356	236	317	53	23,378	22,458
1887	1155	143	292	34	25,281	23,776
1892	1226	204	346	56	28,222	27,481
1897	1449	195	507	57	34,99	29,721

Frånser man jemväl den numera utflyttade två-årsgränsen och söker återfallsprocenten i förhållande till hela antalet nykomna straffarbetsfångar, blir resultatet följande:

	Nykomna straffarbetsfångar:	Förut hållna till straffarb.:	Således återfall %:
1878	1658	526	31,7
1882	1942	569	29,3
1887	1619	473	29,2
1892	1640	493	30,1
1897	1833	656	35,7

För senaste tioårsperioden 1888—1897 har antalet nykomna straffarbetsfångar utgjort 101 liststidsfångar, 2238 straffarbetsfångar på viss tid öfver två år och 14,492 straffarbetsfångar på viss tid under två år, tillsammans 16,831 personer, af hvilka 5285 förut undergått straffarbete. För ifrågasvarande tioårsperiod har således antalet återfall uppgått til 31,4 %.

Innan ännu någon slutsats drages af de siffror, jag här anfört, ber jag att få meddela ännu en tablå, utvisande

antalet af de enrumsfångar, hvika under nedanstående år ådömts strafftider till högst ett år eller derunder:

	1878		1882		1887		1892		1897	
	mån	qv.	mån	qv.	mån	qv.	mån	qv.	mån	qv.
Från 2 till och med 3 mån.	263	46	345	56	286	34	389	54	375	66
» 3 » » 4 »	104	28	159	27	127	18	182	34	253	34
» 4 » » 5 »	47	7	44	12	50	5	77	8	109	17
» 5 » » 6 »	135	25	154	36	138	17	146	30	195	18
» 6 » » 7 »	59	5	78	9	72	7	52	4	63	5
» 7 » » 8 »	103	15	107	21	109	15	58	10	67	9
» 8 » » 9 »	52	7	49	6	45	5	35	2	51	1
» 9 » » 10 »	28	2	31	8	33	5	22	4	27	4
» 10 » » 11 »	8	1	8	»	2	1	3	2	6	»
» 11 » » 12 »	113	15	137	34	100	13	102	24	119	19
	912	151	1112	209	962	120	1061	172	1265	173

Blott ett ögonkast — och man ser ju hvilket öfvervägande antal af dessa enrumsfångar undergått bestraffning under en så kort tid att enrumsstraffet derunder icke haft tillfälle utöfva någon å dess ensamhetstryck beroende inverkan å vederbörande fångar.

Och detta förhållande är icke blott i och för sig liktydigt med en i de enskilda fallen förfelad bestraffning; det verkar äfven indirekt till befordrande af återfall i brott. Ty sämre än det salt, som förlorat sin sälta, är ett straff, som förlorat det hot, hvilket skulle åt detsamma bereda respekt och fruktan; det är ej blott onyttigt, utan det är rent af skadligt, derigenom att det höjer brottslingens känsla af sitt oberoende af samhällsviljan och äggar honom till manifestationer af detta sitt oberoende. Som en obesegrad hjelte vet han sig skola utträda ur det fängelse, der han några månader »hvilat ut«; och de ovationer, med hvilka hans stallbröder vid hans utträde genom fängelseporten möta honom, vitsorda i grunden ingen ting så säkert som det förakt för samhällsmagten, hvilket dennas misslyckade bestraffningsmetod ingifvit den klass, ur hvilken förbrytar-skaran till största delen rekryteras.

Men i trots af denna de korta enrumsstraffens ofördel-

aktiga inflytelse, visar sig ju dock, att återfallsprocenten under vårt cellsystem undergått en betydande minskning emot hvad förhållandet var under de år, vi ännu hade kvar vårt oblandade gemensamhetssystem. Just i detta hänseende hafva vi på förändringen vunnit utomordentliga fördelar.

Det måste dock vara fullkomligen klart att man i förhållanden af denna beskaffenhet har att göra icke blott med ändrade fångvårdssystem utan ock med de ändringar, som under årens lopp försiggå inom sjelfva samhället och yttra sig i förbättringar af dess kulturella, ekonomiska och allmänt sociala tillstånd. Det är obestridligt att, i kraft af dessa förbättringar, vår återfallsprocent under de gångna femtio åren skulle kunnat rätt mycket förminskats, äfven om icke sagda utbyte af fängelsesystem egt rum. Ändrade lagar spela ju i frågor af denna beskaffenhet äfvenledes den mest ingripande roll. Men man må taga sig till vara att skänka för stor hänsyn till förhållanden af detta slag. Ty oberoende af alla skiftningar i samhällsförhållandena fortlevver i menniskonaturen den hos och med hvarje enskild samhällsmedlem nyfödda sjelfviskhet, från hvars källsprång brottet vinner näring; och erfarenheten har lärt oss icke blott att samma slags brott kan föränledas af och florera under de mest olika ekonomiska samhällstillstånd, utan äfven att skilnaden emellan de sjelfviska viljornas sätt att emot lagen tillgodose sina intressen i många fall är mera formell än materiell. Man antager till exempel att tider af ekonomiskt betryck företrädesvis skola alstra tjufnadsbrott. Men ehuru vårt folk väl aldrig åtnjutit ett sådant välstånd som nu, hafva tjufnadsbrottens antal ökats. Huru förklara detta? Helt enkelt så, att då man under forna betryckta tider stal af nöd, stjal man nu för att tillfredsställa sin ökade njutningslystnad. Och om än bedrägeribrottet formellt skiljer sig från den simpla stölden, gå dock båda brotten materielt ut på att frånhända en annan hans egendom. I betraktande af den enorma virtuositet man i våra dagar utvecklar vid att utföra detta frånhän-

dande så slugt att lagen ej lyckas finna någon möjlighet att ingripa, torde vara försigtigast att ej för högt uppskatta den inflytelse, ett ökad ekonomiskt välstånd utöfvar på den allmänna sedligheten i denna del. Och då man ansett okunnighet och råhet företrädesvis föranleda våldsbrott, men vårt folk under det senast gångna halfseket genom förbättrad själavård och ett förträffligt undervisningsväsen så betydligt höjts i allmän bildning och förmildrade seder, står man ju äfven här inför en fråga, som kräfver förklaring. Man vinner den utan svårighet vid granskning af fångelsernes biografiska anteckningar om der förvarade fångar. I den mån de manstarkaste lagren inom samhället beredt sig ökade arbetsinkomster och minskade arbetstider, öka de ock vanligen sin förbrukning af rusdrycker; och häraf är särskildt våldsbrottens ökning en fullt naturlig, en, snart sagdt, oundviklig följd. Jag behöfver ju blott erinra om den fruktansvärda siffra, som berättar om alkoholens kända medskyldighet vid brott af ifrågavarande slag. Och slutligen har ju i följd af de lägre samhällsklassernas ökade kunskap och höjda betydelse i politiskt afseende, deras sjelfkänsla kraftigt stegrats, hvaraf åter vållats en betänkelig minskning af auktoriteternas förmåga att tillvinna sig respekt. Detta bidrager i icke ringa mån till ökning af brotten, allra helst denna minskade respekt för auktoriteten gör sig gällande icke minst inom de enskilda hemmen, der en åsidosatt föräldramyndighet vållar sjelffrådiga, tygellösa, illa uppfostrade barn, hvilka redan under sin uppväxt såsom »ligapojkar» och sedermera såsom »förvildad ungdom» vänja sig att trotsa samhällsordning och lag.

Ehuru det visserligen är mig omöjligt att fullt noggrant med siffror mäta skillnaden emellan vårt enrumssystem och ett eventuellt bibehållet gemensamhetssystem återfallsprocenter, är jag dock icke helt i saknad af utvägar att åstadkomma en jämförelse i detta stycke. Våra tvångsarbetsanstalter äro nämligen ännu alltjemt ordnade i enlighet med gemensamhetssystemet, om de än numera alla äro försedda

med nattceller. Den vexelundervisning, som förr utmärkte våra straffängelser, pågår ännu alltjemt i våra tvångsarbetsanstalter; sjelfva behandlingsmetoden af inom dem internerade fångar är densamma som användes för gemensamhetsfångar inom straffängelset. Jag tror mig därför icke sakna fog för anställande af en jemnförelse emellan å ena sidan enrumssystemets och å andra sidan gemensamhets-systemets återfallsprocent, dervid jag emot de för enrumssystemet redan anförda siffrorna ställer rörande återfallen bland våra tvångsarbetsfångar följande uppgifter, hvilka jag hemtar ur en detta år af fångvårdsstyrelsen til Konungen ingifven framställning rörande behovet af vissa ändringar i 1885 års lösdrifvarlag.

Under år 1897 behandlades vid våra centrala tvångsarbetsanstalter, med frånräknande af ynglingar under 21 år, ett antal af tillsammans 1306 personer. Af dessa voro 23 % nykomna och 77 % recidivister.

Af de fullt arbetsföre tvångsarbetsfångarne (anstalten i Karlskrona) tillsammans 363, voro 285 förut dömda, således 78 %; af de mindre arbetsföre tvångsarbetsfångarne (anstalten i Landskrona) tillsammans 179, voro 166 förut dömda, således 94 %; af tvångsarbetsfångarne å Svartsjöanstalten, tillsammans 406, voro 255 förut dömda, således 62 %; och af de 358 qvinliga tvångsarbetsfångarne (anstalten i Norrköping) voro förut dömda 291, således 80 %.

Af de ynglingar under 21 år, som under perioden 1887—1897 undergått tvångsarbete å Östra anstalten vid Nya Varfvet, tillsammans 189, hafva 99 eller 52 % återfallit i lösdrifveri samt 100 föröfvat brott. Frånräknas de 42, som först under åren 1896—97 blifvit i anstalten intagna och om hvilkas återfall ännu ej lära kunna dömas, visar det sig, att af de återstående 147 allenast 35 icke återfallit i vare sig lösdrifveri eller brott. Recidivisternas antal uppgår således till 76 %.

De ynglingar, som under åren 1887—1897 undergått tvångsarbete vara sig å Vestra anstalten å Nya Varfvet

eller å Svartsjö, utgöra till antalet 346. Af dessa hafva 179 eller 51 % återfallit i lösdrifveri och 134 föröfvat brott. Frånräknas de, som först dömts 1896—97, återstå 285; af dessa hafva blott 83 hvarken återfallit i lösdrifveri eller begått brott, således blott 29 %, under det motsatsen inträffat med återstående 71 %.

Med fullt erkännande af den skiljaktighet, som i rent typiskt afseende förefinnes emellan förbrytaren och lösdrifvaren och som äfven, ja, alldeles särskildt i fråga om återfallen gör sig gällande, vågar jag dock tillerkänna de i syfte af jmförelse nu anförda siffrorna en långt ifrån ringa betydelse. Ty om än, teoretiskt sedt, en karaktärsåtskillnad kan upprätthållas emellan förbrytaren och lösdrifvaren, försvinner den dock, praktiskt taget, i en mängd af de enskilda fallen; förbrytaren har varit eller blir lösdrifvare, lösdrifvaren har varit eller blir förbrytare, och faktiskt är ju ock, att lösdrifvaren hos oss i tvångsarbetsanstalterna behandlas på samma sätt som gemensamhetsfången i de centrala straffanstalterna. Då nu återfallsprocenten af de under gemensamhetssystemet behandlade straff- och tvångsarbetsfångarne visar sig vara ungefär lika, ehuru siffrorna hemtas för de förre från 1830—40: talen och för de senare från i går, anser jag mig ega fullt fog för min åsigt att då återfallssiffran ifråga om de efter enrumssystemet behandlade straffångarne nedgått till omkring 31 %, — den för år 1897 anförda står alldeles enstaka — under det den med hänsyn till de efter gemensamhetssystemet behandlade straff- och tvångsarbetsfångarne hållit sig så oerhördt mycket högre eller, för att stanna vid totalsiffran från 1897, vid 77 %, deraf ovillkorligen måste styrkas enrumssystemets synnerligen fördelaktiga inflytelse vid fångbehandlingen.

Jag bör emellertid icke underlåta att nämna, hurusom äfven vår lagstiftning mot lösdrifveriet i hög grad beröfvats sin varnande och verkande kraft derigenom att tvångsarbetstidens minimilätitud blifvit satt alldeles för låg. Den

har satts till en månad. Efter beräkning af förhållandena år 1897 uppgick tvångsarbets tiden för de då för första gången dömda till, i medeltal, fyra månader och en dag. Hvilket resultat kan väl väntas af ett till så kort tid inskränkt uppfostringsarbete med oftast värre än ouppfostrade äldre eller yngre lösdrivare och lättingar? Hufvudpunkten i fångvårdsstyrelsens ofvannämnda framställning rör ock behovet af en vida högre minimilåttid för det tvångsarbete, hvarom sagda 1885 års lag stadgar.

*

*

*

Återstår nu att besvara den uppställda frågans senare del, den, om enrummsbehandlings inlytelser å fångarnes sinnestillstånd och kroppsliga helsa.

Bakom denna fråga ligger antagligen den mångenstädes ännu herrskande föreställningen att enrummsstraffet, der det utsträcket öfver någon kortare tid, till exempel ett år, skulle vara liktydigt med någon slags tortyr, för hvilken enrummsfången måste till kropp och själ duka under.

Den erfarenhet af cellstraffet, Sveriges fångvård under mer än ett halft århundrade kunnat draga af dess tillämpning å tiotusentals fångar af skilda kön och åldrar, har icke gifvit stöd åt sagda föreställning. Med hänsyn till enrummsstraffets större intensitet ansågs från början af dess tillämpning att strafftider, hvilka ådömts efter en lag, som vid straffmåttens bestämmande förutsatt gemensamhetsfängelset såsom det normala eller generelt anlitate, borde vid straffverkställigheten efter viss regel förkortas; och detta föranledde nog bland folket den uppfattningen, att med enrummsstraffet någon särskild fara för fången vore förenad; hvad som var en billighetsåtgärd, hvilken, der ej lagens straffsatser bestämts efter en annan måttstock än cellstraffets, aldrig behöft ifrågakomma, uppfattades verkligen rätt allmänt såsom en af svårigheten för fången att uthärda enrummsvistelsen framtingad hygienisk begränsning,

förutan hvilken han skulle löpa den största fara att förderivas. Men detta berodde på ett missförstånd, som numera, efter att ganska länge hos oss hafva förstärkt enrumssystemets straffhot, icke minst genom de korta enrumsstraffens motsatta verkningar, fullständigt skingrats. Så mycket är ock visst att om någon fara skall anses förenad med undergående af enrumsstraffet, måste man förlägga denna fara till straffets första år. Efter förloppet af detta, torde cellvistelsens kritiska tid i allmänhet vara förbi.

För att dock icke underlåta något, som af hänsyn till fängpersonalens intresse skulle kunna påfordras, förstärkte fängvårdsstyrelsen genom skrivelse af den 2 jan. 1893, med hvilket år utsträckningen af tiden för straff i enrum tog sin början, direktörer och läkare vid de fångelser, der enrumsfångar skulle mera än två år förvaras, att egna synnerlig uppmärksamhet åt enrumsstraffets inverkan på fångarnes helso- och sinnestillstånd samt att, der detta straff syntes utöfva sådant menligt inflytande på fångarnes helse, att dess upphörande kunde af omständigheterna påkallas, derom hos styrelsen göra anmälan samt dervid foga en af fängelseläkaren affattad noggrann beskrifning å förevarande fallet, på det styrelsen måtte bli i tillfälle att taga under ompröfning, hvilka åtgärder för hvarje särskildt fall kunde påfordras. Derjemte föreskrefs att särskild journal vid fångelset borde föras, i hvilken de besök, direktör jemte andra fångelsefunktionärer eller särskildt bemyndigade personer hos enrumsfånge gjorde, borde förtecknas; derigenom skulle när som helst kunna kontrolleras att enrumsfånge icke utsattas för en skadlig isolering, hvilken icke med enrumsstraffet vore afsedd. Och slutligen fastställdes ock stadgar för de föreningar af enskilda för fångarnes väl ömmande personer, hvilka efter erhållet tillstånd kunde vara villiga att genom besök hos enrumsfångarne biträda fångelsets tjänstemän i arbetet för deras förbättring. I hvarje cell upphänges ock inom kort anvisningar med illustrationer för beredande af nödig ledning åt cellfångarne

för utförandet af lämpliga kropprörelser i enlighet med Lings system för fristående gymnastik.

Under de sedan dess förflutna mer än fem åren hafva tre anmälningar om fånges behof af förflyttning från cell- till gemensamhetsfängelse till fångvårdsstyrelsen inkommit. I två af dessa fall rörde anmälningen qvinnor, af hvilka den ena led af ett svårartadt kroniskt nervlidande, den andra af någon sinnesrubbnig, hvilken antagligen förefunnits redan vid det hon begick sitt brott. Det tredje fallet gällde en yngling, hvars sinnestillstånd heller icke var normalt. I samtliga fallen skedde förflyttning från cell- till gemensamhets-fängelse.

Den märkliga fåtaligheten af dessa fall gifver vid handen att erfarenheten af enrummsstraffets inflytelser å därför utsatta fångars helsokick och sinnestillstånd varit den bästa. Förhållandet bestyrkes jemväl af de särskilda undersökningar, som anställts i de fängelser, der enrumsfångar för längre tid undergått sitt straff. Icke blott hafva de skiljda fängelsefunktionärerna enstämmigt vitsordat att enrummsstraffet fortfarande verkat på afsedt vis utan att menligt inverka på fångarnes helsa till kropp eller själ; utan har derjemte vid granskning af läkarjournalerna visat sig att der gjorda anteckningar rörande hvar enskild fånges helsotillstånd, med sagda uppfattning fullkomligen öfverensstämde. Jag tillåter mig i detta afseende hänvisa till bifogade utdrag ur den vid centralfängelset å Långholmen år 1894 upplagda vägningsjournal, deruti redogöres för 118 under sagda år i fängelset intagna och före 1897 års slut ur fängelset frigifna fångars kroppsvigt vid emottagandet i och frigifvandet ur cellen likasom ock af läkare och direktör afgifna vitsord rörande deras helsotillstånd vid celltidens slut och den inflytelse å deras helsokick, cellstraffet utöfvat. Deraf framgår att af sagde 118 enrumsfångar under celltiden 76 ökat sin kroppsvigt, 11 bibehållit den oförändrad och 31, af hvilka sex under strafftiden dött, lidit minskning deruti; vidare att af de 112 fångar, som ur fän-

gelset efter undergången bestraffning frigifvits, 110 då varit vid godt helsoskick; samt att cellstraffets inverkan på ifrågavarande fångars helsotillstånd visat sig för 100 af dem vara god, under det att det i 9 fall vållat öfvergående oro, i ett fall melancholi och i två fall kronisk magkatarrh. Då dessa två sjukdomsfall likasom de sex dödsfallen likaväl torde kunna hafva inträffat under en strafftid i gemensamhet och man således icke gerna kan lägga cellsystemet dem till last, lära de anförda uppgifterna på det tillförlitligaste bestyrka grundlösheten af de antydda föreställningarna om enrumsstraffets farlighet, der det utöfver någon kortare tid användes.

De erfarenheter, man i samma afseende inhemtat vid fängelser, der qvinnofångar intill tre år förvarats i enrum, äro med de sagda likartade. Det öfvervägande största antalet har icke lidit något men af straffbehandlingen i cell; i de fall der helsotillståndet varit mindre godt, har anledningen ganska sällan varit att söka i enrumsstraffet.

Öfvertygelsen om detta straffs stora fördelar synes ock allt mera börja sprida sig bland fångarne sjelfva. Det är ganska vanligt att fångar, hvilkas strafftid öfverstiger fyra år, och hvilka således efter aftjenad celltid skulle öfversändas till gemensamhetsfängelse, hos Konungen söka att han af nåd må medgifva dem att få undergå äfven deras återstående strafftid i enrum. Till en början gällde det kanske oftast blott mindre långa öfverskottstider; men då dessa, efter vunnit tillstånd, utan men i enrum aftjenats, har man sedermera gått längre; och för några dagar sedan insände fångvårdsstyrelsen till Konungen en ansökan, deri en i Uppsala cellfängelse förvarad qvinnofånge, som ådömts sju års straffarbete, begärde att få i enrum undergå hela denna sin strafftid. Då fängelsets läkare intygade att hon, som allt sedan sin intagning för snart tre år tillbaka ständigt varit vid god helsa och visat sig af enrumsvistelsen ej på ringaste sätt vare sig till sinnesbeskaffenhet eller i kroppsligt hänseende hafva tagit skada, utan fara för sin

framtida helsa fortfarande kunde i ensambetsfängelse fullgöra hvad af straffet ännu återstode, fann sig fängvårdsstyrelsen böra tillstyrka bifall till hennes begäran. I alla dylika fall af benådning tillämpas dock äfven lagens bestämmelser om reduktion af strafftid, som undergås i enrum, hvadan strafftiden i dess helhet härigenom för fången förkortas. Men att denna vinst icke af alla på samma sätt uppskattas, visar sig bäst af den längtan, med hvilken i synnerhet forna gemensambetsfångar, som återfallit, motse celltidens slut; de vilja icke hafva denna förlängd med en enda dag — dertill skatta de för högt kamratlivet i gemensambetsfängelset.

För att styrka min åsigt att det kritiska stadiet för fångens sinnestillstånd under enrumsstraffet är att förlägga till första året, tillåter jag mig meddela följande siffror rörande fallen af sinnessjukdomar i de svenska fängvårdsanstalterna under nedanstående år.

	Ransakningsfångar			
	vid årets början qvarvarande:	nykomne:	under året af- gångne:	qvarvarande:
1878:	239	2513	2499	253
1882:	309	4186	4258	237
1887:	295	3305	3346	254
1892:	255	3299	3289	265
1897:	229	4384	4353	260

	Straffångar med straff i enrum		
	under 1 år:	mellan 1 och 1½ år:	mellan 1½ och 2 år:
1878:	1063	147	94
1882:	1321	145	126
1887:	1082	114	102
1892:	1233	110	87
1897:	1438	120	86

År:	Vid årets slut:				
	Antal fall:	Deraf utskrifne:	obotade:	död:	förda till hospital:
1878	34	14	8	•	12
1882	33	12	4	•	17
1887	50	14	12	•	24
1892	43	5	15	•	23

År:	Antal fall:	Deraf utskrifne:	obotade:	död:	förda till hospital:
1893	49	14	19	,	16
1894	39	11	15	,	13
1895	46	17	14	,	15
1896	49	15	18	1	20
1897	28	7	10	,	11

Af samtliga fallen inträffade:

Ar:	i centralfängelse:	i länscellfängelse:	i tvångsarbetsanstalter:
1878	3	31	,
1882	2	31	,
1887	7	39	4
1892	4	38	1
1893	6	35	8
1894	5	32	2
1895	5	39	2
1896	9	34	6
1897	4	21	3

I länsfängelserna förvaras fångar, som, såsom synes, till allra största flertalet ådömts frihetsstraff på kortare tider, likasom ock ransakningsfångar, hvilka utgöra den vida öfvervägande delen af dessa fängelsers fångpersonal; i centralfängelserna förvaras från och med år 1893 ej blott gemensamhetsfångar utan ock sådana enrumsfångar, som ådömts en strafftid af mer än två år. De anförda siffrorna visa emellertid, att det största antalet fall af sinnessjukdomar förekommer i de fängelser, der de kortare cellstraffen undergå; vidare, att någon ökning af antalet sinnessjukdomar icke medföljt den år 1893 försiggångna ändringen i fråga om centralfängelsernas fångbesättning; samt slutligen att då under åren 1893—97 i de svenska centralfängelserna med sina enrumsfångar på längre tid tillsammans 29 fall af sinnessjukdom inträffat, hafva under samma tid 21 fall af sådan sjukdom inträffat inom våra tvångsarbetsanstalter, ehuru derstädes någon cellbehandling icke eger rum.

I betraktande af det lastbara lefnadssätt, ganska många af fångpersonalen före sitt inträde i fängelserna lefvat,

kunna de anförda siffrorna långtifrån anses höga, helst ju tydligt är att de i detta afseende bestämmande talen återfinnas i kolumnen: förda till hospital. Men jag anser mig dock böra omnämna en mening, som bland fångvårdsmännen rätt ofta bryter sig fram och som af en fackman å det medicinska området under sistlidna året i ett arbete af synnerligt intresse förfäktats — den nämligen att domstolarne icke alltid göra sig fullt reda för de anklagades sinness tillstånd utan döma till straff icke få, som hellre bort öfverlemnas till behandling å hospital. Om så skulle vara händelsen, gifves deraf en förklaring med hänsyn till måhända rätt många fall, som nu uppfattas såsom tillhörande enrummsstraffets skuldkonto.

För att möjliggöra en öfverblick öfver helsoförhållandet i allmänhet inom de svenska fångelserna tillåter jag mig slutligen meddela följande båda tablåer öfver sjuk- och dödlighetsprocenten inom dem under nedannämnda tid:

Sjukprocenten af fångarnes medeltal å

Centralfångelser:				Tvångsarbetsanstalter:			
1887—1896			1896	1887—1896			1896
medeltal:				medeltal:			
Långholmen	3,65	3,67	5,85	Svartsjö	2,17	2,69	2,41
Malmö	4,21	4,72	5,15	Karlskrona	2,55	3,51	2,85
Nya Varfvet	2,82	3,82	3,29	Landskrona	3,24	3,53	3,30
Göteborg	2,19	2,38	2,96	Nya Varfvet	1,67	0,11	0,77
				Norrköping	—	4,52	3,22
Medeltal:	3,75	4,11	4,67			4,29	2,79

Länsfångelser:		
1887—1896	1896	1897
medeltal:		
4,21	4,13	3,57

Det allmänna medeltalet för åren 1886—1897 stannar således, ehuru upprepade influensaepidemier under dessa år härjat icke blott inom landet utan ock inom fångelserna, vid 3,83.

Dödlighetsprocenten af fångarnes medeltal å

Centralfångelser:				Tvångsarbetsanstalter:			
	1887—1896	1896	1897		1887—1896	1896	1897
	medeltal:				medeltal:		
Långholmen	1,18	2,05	2,90	Svartsjö	0,16	—	0,70
Malmö	3,27	4,17	3,54	Karlskrona	0,57	1,05	—
Nya Varfvet	1,43	3,68	2,27	Landskrona	1,00	—	1,14
Göteborg	1,31	4,76	—	Nya Varfvet	0,24	—	—
				Norrköping	—	—	—
Medeltal:	1,90	3,12	2,75				

Länsfångelser:			
	1887—1896	1896	1897
	medeltal:		
	0,74	0,61	0,61

Det allmänna medeltalet för dödlighetsprocenten bland fångpersonalen i riket under åren 1887—1896 ställer sig således vid 1,04 %, under det dödlighetsprocenten bland rikets innevånareantal i gemen för åren 1871—1880 utgjorde 1,82 samt under åren 1881—1890 besteg sig till 1,69.

* * *

Det svar jag härmed tillåtit mig afgifva å den framställda frågan, gifver vid handen, att den svenska fångvårdens erfarenheter i allt hufvudsakligt tillfullo bekräftat riktigheten af de åsigter, dess reformator i sitt förut omfördälda arbete för snart sextio år sedan häfdade. Det »philadelphiska ensamhetssystem» han förordade, har upptagits, försigtigt utvecklats och befunnits godt. Det har såsom allt menskligt sina svaga sidor; och dessa framtråda särskildt i dess användning vid kortvariga frihetsstraff. Det återstår att pröfva, huruvida olägenheterna af dem kunna tillräckligt verksamt förekommas genom att anlita de villkorliga domar, hvilka i stället för två korta åvägabringa ett längre frihetsstraff, eller om ännu andra hjälpmedel låta sig uttänka och genomföra. Men i hvad fall som helst har svenska fångvården att tacksamt erkänna de stora för-

delar, som kommit den samma till del, genom de beslut, på grund af hvilka enrumssystemet blifvit fastslaget såsom hufvudmomentet för behandlingen af straffångar här i landet. Och jag tillåter mig uttala den tanken, att i den mån man vill äfven till åtminstone den unge lösdrivaren utsträcka samma pedagogiskt riktiga behandlingsmetod, som kommit straffången till del, skall samhället säkerligen ock bland den afdelningen af sina olycksbarn kunna i vida högre grad än nu tillrättaföra vilsekomna och förebygga deras återfall.

Utdrag ur vägningsjournalen vid Centralfängelset å Långholmen.

Fångens Nr.	Strafftidens längd	Celltidens		Fångens vikt i kilogr.		Helsotillståndet vid frigifningen	Cellstraffets inverkan på helsotillståndet	Anmärkningar
		början	slut	vid ankomsten	vid sista vägningen			
339	3 år, 2 m.	5/1 1894	21/5 1896	53,5	53	Godt	God	
10	3 år, 3 m.	21/1 1894	10/7 1896	82	70	Godt	God	
306	2 år, 6 m.	27/1 1894	21/12 1895	76	76,5	Godt	God	
334	3 år.	7/2 1894	7/5 1896	52	56	Godt	God	
357	3 år, 8 m., 31 d.	4/2 1894	27/11 1896	63	62	Godt	Öfvergående oro	
340	4 år, 2 m.	19/2 1894	19/2 1897	64	75	Godt	God	
286	2 år, 6 m.	16/2 1894	2/1 1896	73	71,5	Godt	God	
403	3 år, 6 m.	5/3 1894	22/10 1896	78	66	Godt	God	
265	2 år, 6 m.	16/3 1894	21/1 1896	71	71,5	Godt	God	
24	5 år.	15/3 1894	15/3 1897	85,5	75	† 18 21/5 97	i ansigtskräfte	
25	2 år, 6 m.	16/3 1894	2/2 1896	75,5	74,5	Godt	God	
263	2 år, 6 m.	16/3 1894	2/2 1896	65,5	71,5	Godt	God	
256	2 år, 6 m.	21/3 1894	7/2 1896	58,5	62	Godt	God	
30	2 år, 7 m., 3 d.	2/4 1894	14/3 1896	73	70	Godt	God	
333	3 år.	5/4 1894	5/7 1896	63	68	Godt	God	
32	2 år, 6 m.	9/4 1894	24/2 1896	61	61	Godt	God	
291	2 år, 6 m.	16/4 1894	2/3 1896	56	57,5	Godt	God	
26	2 år, 6 m.	16/4 1894	2/3 1896	62	66	Godt	God	
44	4 år, 6 m.	21/4 1894	21/4 1897	68,5	77	Godt	Öfvergående oro	
1	5 år.	23/4 1894	22/4 1896	93	93	Godt	God	
214	2 år, 8 m.	2/5 1894	2/5 1896	61	72	Godt	God	
39	3 år.	2/5 1894	2/3 1896	62	62	Godt	God	
29	4 år.	4/5 1894	4/5 1897	73	72	Godt	God	
324	3 år.	1/5 1894	1/5 1896	60	61	Godt	God	
47	2 år, 6 m.	4/5 1894	21/3 1896	66	73	Godt	God	
67	3 år.	21/5 1894	21/6 1896	59,5	59	Godt	God	
65	2 år, 6 m.	25/7 1894	11/4 1896	51	65,5	Godt	God	
78	3 år.	1/6 1894	1/9 1896	82	87	Godt	God	
58	2 år, 6 m.	28/11 1893	14/10 1895	60	63,5	Godt	God	
114	2 år, 8 m.	11/6 1894	11/6 1896	55,5	61	Godt	God	
106	6 år.	9/6 1894	9/6 1897	73	85	Godt	God	

Fångens Nr.	Straftidens längd	Celltidens		Fångens vikt i kilogr.		Helsotillståndet vid frigifningen	Cellstraffets inverkan på helsotillståndet	Anmärkingar
		början	slut	vid ankomsten	vid sista vågningen			
75	2 år, 6 m.	7/6 1894	28/4 1896	65	67	Godt	God	
120	3 år, 2 d.	11/6 1894	12/9 1896	66	70	Godt	God	
62	3 år.	18/6 1894	18/9 1896	65	68	Godt	God	
180	4 år.	18/6 1894	18/6 1897	65	73	Godt	God	
115	2 år, 3 m.	15/6 1894	22/2 1896	53	64	Godt	God	
174	4 år, 6 m.	18/6 1894	18/6 1897	58	52,5	† 18 ¹² / ₁₀ 96	† 96 i lungsot	
175	3 år.	9/6 1894	9/9 1896	66	65	Godt	God	
111	lifstid.	24/6 1894	24/6 1897	73	79	Godt	God	
129	4 år.	5/7 1894	5/7 1897	45	56	Godt	Öfvergående oro	
186	6 år.	5/7 1894	5/7 1897	68	72	Godt	God	
190	2 år, 4 m.	29/6 1894	2/4 1896	71	75	Godt	God	
168	4 år.	18/7 1894	18/7 1897	72,5	82	Godt	Öfvergående oro	
139	4 år.	18/7 1894	18/7 1897	64	64	Godt	God	
125	2 år, 6 m.	21/7 1894	7/6 1896	73	64	Godt	God	
199	3 år, 6 m.	24/7 1894	10/8 1897	61	59,5	Godt	God	
86	4 år.	6/8 1894	6/8 1897	73	76	Godt	God	
153	4 år.	6/8 1894	6/8 1897	73	75	Godt	God	
183	3 år.	6/8 1894	6/11 1896	69	68,5	† 18 ¹⁰ / ₁₀ 96	† 96 i lungsot	
328	8 år, 15 d.	6/8 1894	6/8 1897	69	69	Godt	God	
418	3 år, 6 m.	6/8 1894	28/8 1897	66	68	Godt	God	
412	5 år.	13/8 1894	18/8 1897	67	68	Godt	God	
154	2 år, 6 m.	10/8 1894	26/6 1896	68	68	Godt	God	
188	3 år	14/8 1894	14/11 1896	69	79	Godt	God	
417	3 år.	15/8 1894	15/11 1896	73	78	Godt	God	
420	lifstid.	18/8 1894	18/8 1897	72	70	Godt	God	
401	2 år, 2 m., 15 d.	24/8 1894	20/4 1897	63,5	64	Godt	God	
4/5	4 år.	27/8 1894	27/8 1897	47	51	† 18 ²⁰ / ₁₂ 95	† 95 i organiskt hjertfel	
450	4 år.	27/8 1894	27/8 1897	55	57	Godt	God	
57	2 år, 1 m., 27 d.	28/8 1894	5/4 1896	60	60	Godt	God	
419	3 år.	29/8 1894	29/11 1896	62	75	Godt	Öfvergående oro	
441	2 år, 1 m.	23/8 1894	16/8 1896	70	78	Godt	God	
480	2 år, 1 m., 21 d.	29/8 1894	7/4 1896	70	73	Godt	God	

Fångens Nr.	Strafftidens längd	Celltidens		Fångens vikt i kilogr.		Helsotillståndet vid frigifningen	Cellstraffets inverkan på helsotillståndet	Anmärkningar
		början	slut	vid ankomsten	vid sista vägningen			
409	4 år, 1 m., 1 d.	29/8 1894	29/8 1897	73	75	Godt	God	
455	4 år.	3/9 1894	3/9 1897	63	63	Godt	God	
456	3 år, 6 m.	6/9 1894	22/4 1897	58	63,5	Godt	God	
428	2 år, 8 m.	6/9 1894	6/9 1896	63	64	Godt	God	
443	2 år, 6 m.	6/9 1894	23/7 1896	76	75	Godt	God	
451	6 år, 7 m., 15 d.	7/9 1894	1/3 1896	62	64	Godt	God	
483	2 år, 6 m.	17/9 1894	3/8 1896	59,5	59	Godt	God	
461	5 år.	10/9 1894	10/9 1897	63	70	Godt	God	
463	4 år.	21/9 1894	21/9 1897	65	75,5	Godt	God	
469	3 år, 6 m.	8/10 1894	26/5 1896	75	75	Godt	God	
439	6 år, 2 d.	5/10 1894	5/10 1897	66	71	Godt	God	
460	2 år, 8 m.	10/10 1894	10/10 1896	96	81	Godt	God	
467	2 år, 6 m.	8/10 1894	25/8 1897	66	65	Godt	God	
486	3 år, 6 m.	8/10 1894	24/5 1897	50	53	Godt	God	
482	3 år.	3/10 1894	3/1 1897	67	73	Godt	God	
484	4 år.	6/10 1894	6/10 1897	65	66	Godt	God	
488	5 år.	12/10 1894	12/10 1897	60,5	63	Godt	God	
487	2 år, 2 m.	8/10 1894	25/8 1897	61	69	Godt	Öfvergående oro	
490	2 år, 3 m.	8/10 1894	17/6 1896	58	60	Godt	Öfvergående oro	
491	10 år.	12/10 1894	12/10 1897	62	59	Godt	God	
492	2 år, 2 m.	8/10 1894	28/5 1896	66	70	Godt	Öfvergående oro	
499	3 år.	19/10 1894	19/1 1897	43,5	40,5	Godt	God	
493	3 år.	19/10 1894	19/1 1897	69	73	Godt	God	
485	4 år, 6 m.	16/10 1894	16/10 1897	57	55	Dåligt i följd af kronisk magkatarrh		
494	8 år.	24/10 1894	24/10 1897	56	62	Godt	God	
496	3 år, 3 d.	20/10 1894	22/1 1897	58	64	Godt	God	
495	2 år, 2 m.	24/10 1894	10/6 1896	67	67,5	Godt	God	
504	2 år, 2 m.	27/10 1894	13/6 1896	62,5	68	Godt	God	
506	2 år, 2 m.	24/10 1894	10/6 1896	78,5	78,5	Godt	God	
489	2 år, 6 m.	24/10 1894	10/9 1896	70	69	Godt	God	
505	2 år, 11 m., 3 d.	1/11 1894	18/1 1897	70	58	Dåligt i följd af kronisk magkatarrh		

Fångens Nr.	Strafftidens längd	Celltidens		Fångens vikt i kilogr.		Helsotillståndet vid frigifningen	Cellstraffets inverkan på helsotillståndet
		hörjan	slut	vid ankomsten	vid sista vägningen		
507	3 år.	2/11 1894	2/2 1897	66	61	Godt	God
511	2 år, 10 m.	2/11 1894	19/12 1896	54,5	55	Godt	God
497	2 år, 6 m.	1/11 1894	17/9 1896	56	56	Godt	God
503	2 år, 6 m.	28/10 1894	14/9 1896	58	60	Godt	God
414	4 år, 6 m.	27/10 1894	27/10 1897	56	58	Godt	God
508	2 år, 1 m, 7 d.	8/11 1894	6/6 1896	65,5	72	Godt	God
500	3 år.	12/11 1894	12/2 1897	64	67,5	Godt	God
509	2 år, 2 m.	6/11 1894	23/6 1896	73	65	† 18 26/9 95 i	lungshot
498	2 år, 6 m.	21/11 1894	7/10 1896	73	70	Godt	God
502	3 år.	17/11 1894	17/2 1897	54	65	Godt	God
514	3 år.	26/11 1894	26/2 1897	69	69	Godt	God
515	4 år.	22/11 1894	22/11 1897	63	64	Godt	Melancholia
516	2 år, 6 m.	26/11 1894	12/10 1896	71	82	Godt	God
513	4 år.	23/11 1894	23/11 1897	65,5	66	Godt	God
510	2 år, 6 m.	30/11 1894	15/10 1896	63	69	Godt	God
512	3 år.	30/11 1894	28/2 1897	82	83	Godt	God
517	2 år, 4 m.	3/12 1894	3/9 1896	63	70	Godt	God
518	3 år.	3/12 1894	3/3 1897	74	83	Godt	God
519	4 år.	28/11 1894	28/11 1897	55	51	† 18 15/9 95 i	Arteriosclerosis
520	3 år.	5/12 1894	5/3 1897	77	75,5	Godt	God
523	4 år.	20/12 1894	20/12 1897	71	70	Godt	Öfvergående oro
522	6 år, 1 m.	20/12 1894	20/12 1897	57	60	Godt	God
525	4 år, 3 d.	18/12 1894	20/12 1897	50,5	65	Godt	God
521	2 år, 6 m.	25/12 1894	11/11 1897	63	64	Godt	God

Långholmen den 8 Juli 1899.

L. Dannquist,
t. f. skolförest.